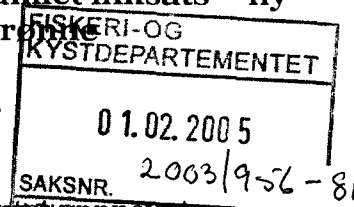

Universitets- og høskolerådets høringsuttalelse på "Samlet innsats – ny struktur" Innstilling fra Styringsgruppen for Den blå-grønne matalliansen

Saken ble behandlet 24.januar 2005. jfr. styresak UHR S-13/05.

Bakgrunn

Fiskeri- og kystdepartementet og Landbruks- og matdepartementet oppnevnte høsten 2003 en styringsgruppe som fikk i oppdrag å foreta en gjennomgang av de respektive sektorenes forskningsinstitutter for å få fram strukturelle tiltak som kan gi økt synergi. Styringsgruppen har for øvrig bestått av medlemmer fra næringslivet, Norges forskningsråd og de to departementene. Styringsgruppen la fram sin innstilling 01.12.2004.

Styringsgruppen anbefaler følgende: (1) etablere en fellesarena; *Den blå-grønne matalliansen* – for de blå og grønne forskningsaktørene, (2) opprette et infrastrukturselskap som overtar de berørte instituttene havbruksstasjoner, men også de som er drevet av universitetene og andre, (3) skille mellom institutter som arbeider med næringsrettet og forvaltningsrettet forskningsvirksomhet, (4) samle den næringsrettede forskningsvirksomheten i et holdingsselskap.

For UHR er det ikke naturlig å gå mer konkret inn på spørsmål som knytter seg til lokalisering av installasjoner eller forskningsadministrative enheter. UHR vil nøye seg med å gå inn på de mer overordnede prinsipper som ligger i styringsgruppens innstilling og knytte sine kommentarer til disse.

For synspunkter om de øvrige sider ved styringsgruppens innstilling, vil UHR vise til de berørte medlemsinstitusjonenes egne høringsuttalelser. I hovedsak gjelder det Universitetene i Oslo, Bergen og Tromsø samt Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet, Universitetet for miljø- og biovitenskap og Norges veterinærhøgskole.

Generelt

UHR mener det er riktig med en større integrasjon mellom F&U virksomheten innen havbruk og landbrukssektoren, men slutter seg til Styringsgruppen om at dette bare bør skje i den grad det er hensiktsmessig.

UHR ser at utvalgets innstilling er langt sterkere vektet mot de ulike marine forskningsinstitusjoner enn mot landbrukssektoren, men UHR har ingen prinsipielle innvendinger mot en slik avgrensning av utvalgets innstilling – som imidlertid også medfører at vår uttalelse i hovedsak konsentrerer seg om marint rettet forskning.

Innstillingen fra styringsgruppen forutsetter et sterkt og utdypet samspill mellom de relevante instituttene i den blå-grønne sektoren og universitetene. UHR er positiv til dette, og har tidligere gitt uttrykk for at regionale deler av institutt bør utvikles til universitetenes randsonelinstitutter (jf. UHRs delinnstilling til arbeidet med ny forskningsmelding om forholdet mellom instituttsektor og UoH-sektoren, 7. oktober 2004).

UHR mener at eierskap er et av flere redskaper til fruktbart samspill med instituttsektoren. Universitetene bør derfor være sterkt med i styringen og sikre sine interesser gjennom eierskap. Dette er viktig for å unngå at universitetene bare skal jobbe gjennom datterselskap, og for å sikre at universitetene gjennom direkte eierskap kan få tilgang til forsknings-kompetansen til utdanning inkludert forskerutdanning.

UHR støtter derfor den utvikling som er skissert i innstilling der instituttsektoren organiseres i færre, og mer slagkraftige enheter med hovedvekt på eierskap eller strategiske allianser til universitetene.

Nasjonal vs regional samordning

Utvalgets forslag bygger på et ønskemål om å nå fram til en nasjonal samordning mellom de ulike forskningsinstitusjonene og en mer effektiv utnyttelse av infrastruktur gjennom etablering av ulike nasjonale fellestiltak – en felles arena med primært informativ og rådgivende funksjon samt etablering av et holdingsselskap for næringsrettet forskning som også skal omfatte infrastruktur knyttet til havbruksstasjoner og laboratorier.

UHR mener at denne tilnærmingen kan settes i kontrast til en mer regionalt basert utbygging der en utvikler ”klynger” (i betydning samspill mellom universiteter og randsoneinstitutter) som spenner over hele feltet fra basalforskning til forvaltningsrettet og næringsrettet forskning – og der også infrastruktur organiseres i tilknytning til en slik ”klynge”.

Fra UHR-sektorens side er det naturlig å understreke at en heller enn å bruke ressurser på etablering av nye overbyggende nasjonale strukturer bør satse på tiltak som kan bygge på og videreutvikle de eksisterende institusjoner og etablere ordninger som kan styrke samarbeidet dem imellom regionalt. Dette kan best og enklest gjøres ved større grad av samlokalisering mellom de eksisterende institusjoner, styrke ulike former for formelt og uformelt samarbeid dem imellom samt bedre utnyttelse av felles infrastruktur. Det bør derfor etableres sterke regionale klynger basert på størst mulig grad av samlokalisering av de ulike typer institusjoner.

Dersom en velger å samle de næringsrettede instituttene innen en nasjonal overbygning, er det viktig at de regionale enhetene under et slikt nasjonalt selskap får stor frihet til å utvikle forskningssamarbeidet med de øvrige institusjonene innen sin regionale klynge.

Infrastruktur

Når det gjelder spørsmålet om å opprette et infrastrukturselskap som overtar de berørte instituttene havbruksstasjoner, men også de som er drevet av universitetene og andre viser UHR til uttalelsene fra de berørte medlemsinstitusjonene.

Men UHR vil vise til at det er viktig å aktivt arbeide for en konkret vurdering av potensialet knyttet til de eksisterende stasjonene, videreutvikle et antall av disse installasjonene og unngå etablering av nye anlegg som ytterligere vil bidra til å svekke driftsøkonomien og dermed kvaliteten av våre anlegg.

Skille forvaltningsrettet og næringsrettet forskningsvirksomhet

UHR er enig i utvalgets understreking av at det vil være nødvendig å foreta en grenseoppgang mellom de næringsrettede og de forvaltningsrettede forskningsinstituttene. Troverdigheten av de råd og den kvalitetskontroll som de forvaltningsrettede institusjonene gir, vil være helt avhengig av kvaliteten av den basiskunnskap som ligger til grunn for deres virksomhet samt at de har en uavhengig posisjon i forhold til næringsaktørene.

Sett fra UHR-institusjonenes side er det naturlig å understreke betydningen av at all kunnskap må baseres på forskning som holder internasjonale kvalitetsmål – der i denne sammenheng skillelinjene mellom de ulike typer forskning blir uinteressant. At forskningen institusjonelt likevel må inndeles mellom institusjoner som har ulike formål (e.g. forvaltning vrs. næringsrettet) rokker ikke ved et slikt prinsipp.

Det er videre nødvendig å understreke det selvsagte poeng at "Blå-Grønn" forskning inngår i en internasjonal forskningskultur med den konkurranse og de kvalitetskrav som dette innebærer. Norsk næringsliv og forskning knyttet til matproduksjon, utnyttelse av marine ressurser og miljøspørsmål er i høyeste grad konkurranseutsatt virksomhet som stiller store krav til at forskningen har faglig bredde og også spesialisert dybde. Det er UHR's oppfatning at ikke minst disse kravene medfører behov for tett kobling mellom ulike typer forskning.

UHR vil minne om at flere internasjonale evalueringer av forskning innen marin sektor/ havbruk påpeker manglende samsvar mellom bevilgningsnivået til denne type forskning og sett i relasjon til omfanget av næringsvirksomheten i Norge og den betydning denne har for norsk økonomi. Om Norge ønsker å opprettholde sin posisjon som en internasjonalt ledende aktør på dette viktige området vil det være nødvendig med en betydelig økning i bevilgningene til norsk marint rettet basalforskning.

Sist endret: 27.01.2005

Ansvarlig saksbehandler: Arvid Ellingsen